

Regionaal Duurzaamheidsprogramma 2016-2018

16 november

Duurzaamheid voor balans tussen mens, milieu en economie

Voorwoord

Een goed leefklimaat met een optimale werk- en woonomgeving is een van de ambities die de regio Drechtsteden heeft. Dit doen we door onze regio te verduurzamen. In het Regionaal Duurzaamheidsprogramma 2016-2018 geven we aan hoe we deze ambitie willen waarmaken. En we beginnen natuurlijk niet bij nul. Er is al veel voortgang geboekt, zowel regionaal als lokaal. Op www.drechtsteden.nl/duurzaamheid leest u meer over wat als Drechtsteden doen en willen bereiken.

De komende jaren ligt de focus op energiebesparing en duurzame energieopwekking, zowel bij burgers als bij het bedrijfsleven. Hier is namelijk veel winst te boeken. Verder staan duurzame mobiliteit en het verduurzamen van het A15, A16 en N3 hoog op de agenda. Met het programma sluiten we aan bij het Regionaal Meerjarenprogramma 2015-2018, maar ook meervoudige lokale opgaven hebben een plek gekregen.

We kunnen het echter niet alleen. Daarom nodigen we onze partners en inwoners uit om een bijdrage te leveren. Duurzame ontwikkeling van de Drechtsteden verdient ook in de toekomst permanente aandacht!

Henk Mirck, portefeuillehouder duurzaamheid en bedrijfsvoering

Inleiding

De afgelopen jaren is met de uitvoering van het Regionaal Energieprogramma en de Regionale Duurzaamheidsopgaven voortgang geboekt met de energie en duurzaamheidsdoelstellingen. Ook lokaal is daar een belangrijke bijdrage aan geleverd.

Het Regionaal Duurzaamheidsprogramma 2016-2018 sluit aan op de ambitie die in het Regionaal Meerjarenplan (RMJP) wordt omschreven: duurzaamheid als integraal onderdeel van wonen, economie en mobiliteit.

Daarbij verandert de rol van de overheid: van zelf doen gaan we nu meer faciliteren, stimuleren en regisseren. De uitdaging daarbij is om als regio Drechtsteden ook andere partijen en inwoners te verleiden om gezamenlijk duurzame ambities op te pakken en te streven naar een goed leefklimaat met een optimale werk- en woonomgeving. In de praktijk zien we steeds meer goede voorbeelden, zoals een collectieve inkoop zonnepanelen, de blok voor blok aanpak en 'zon op andermans dak'.

Het Regionaal Duurzaamheidsprogramma houdt rekening met deze veranderende rol. Het programma omschrijft de regionale opgaven en meervoudig lokale opgaven, maar biedt ook ruimte aan initiatieven van buiten en nieuwe ontwikkelingen.

RMJP: Achtergrond en doelen

Achtergrond

In februari 2015 heeft de Drechttraad ingestemd met het Regionaal Meerjarenprogramma 2015-2018.

De Drechttraad ziet duurzaamheid als basis voor een toekomstbestendig en gezond leefklimaat en economische kracht en aantrekkelijkheid van de regio

Met het RMJP wordt in regionaal verband ook de komende periode ingezet op energie en duurzaamheid.

Doelen

Duurzaamheidsstrategie: de drie thema's

Duurzaamheidsstrategie

‘Duurzaamheid voor balans tussen mens, milieu en economie’

Inzet op drie thema's:

- Wonen
- (Circulaire) Economie
- Duurzame Mobiliteit

Extra thema:

Voorbeeldige overheid: ‘practice what you preach’

Kaderstellend

- Energieakkoord (sept. 2013)
- VNG Ondersteuningsprogramma Energie 2014-2016 (mrt. 2014)
- Routekaart Drechtsteden (april 2012)
- Ambitiedocument Regionaal Energieprogramma 2012-2015 (mei 2012)
- Opgaven Duurzaamheid 2012-2015
- Regionale Duurzaamheidsmonitor (juni 2015)
- Meervoudig lokale opgaven

Uitgangspunten

- Regionaal, maar ook meervoudig lokaal;
- Samen sterker: realisatie met en via partners en burgers.
- Rol overheid: faciliteren, stimuleren, regisseren en verbinden.
- Focus aanbrengen op activiteiten, maar ook
- flexibel: inspelen op initiatieven van buiten; nieuwe ontwikkelingen.

Organisatie

- Portefeuillehouder Milieu en Duurzaamheid: bestuurlijk verantwoordelijk voor het Regionaal Programma Duurzaamheid als geheel, en voor een aantal onderdelen uit het programma die ambtelijk zijn belegd bij het netwerkMT Fysiek.
- Portefeuillehouder Wonen, Economie en Mobiliteit: bestuurlijk verantwoordelijk voor onderdelen uit het programma; ambtelijk belegd bij het netwerk Fysiek en Economie.
- Projectwethouder: wethouders kunnen projecten van portefeuillehouders 'adopteren'; projectwethouders dragen zorg voor de uitvoering van een project.
- Actiehouder(s): degene die de verantwoordelijkheid heeft/hebben. Dit kan het netwerkMT zijn, maar ook een gemeente of externen, zoals de corporaties.
- Coördinator Regionaal Duurzaamheidsprogramma; bewaakt onder meer de voortgang, is voorzitter regionaal duurzaamheidsoverleg; ambtelijk belegd bij het netwerkMT Fysiek.

Wonen: achtergrond en kader

Achtergrond

- Huishoudens (inclusief verkeer) dragen 26% bij aan het totale energieverbruik. Is veel winst te boeken met name bij woningen van voor 1975. De Drechtsteden hebben in totaal circa 64.000 particuliere woningen.
- Drechtsteden heeft circa 38.000 corporatie-woningen; de huidige PALT-afspraken worden geactualiseerd. De doelstellingen met betrekking tot duurzaamheid zijn (nog) niet gehaald. Wel verschillen tussen corporaties.
- Energiebesparing bij particulieren; campagne Je Huis verdient het' is beëindigd; met het Energieloket en acties moet een versnelling komen. Bijvoorbeeld met Blok voor Blok maar ook andere proposities (in samenwerking met lokale bedrijven)
- Warmtenet Drechtsteden: warmtenet Dordrecht wordt uitgerold en restwarmtegebruik Nedstaal wordt nog onderzocht. Identificatie van nieuwe kralen is nodig.
- Collectieve inkoop zonnepanelen voor particulieren is succesvol. Verdient zeker navolging met lokale partners. Zwijndrecht en HIA zijn in samenwerking met Drechtse Stroom bijvoorbeeld aan de slag met Zon op andermans dak.

Kader

- Samenwerkingsovereenkomst Warmtelevering Drechtsteden (mrt 2012): voor de lange termijn wordt vast gehouden aan het perspectief op een regionaal (rest) warmtenet; de focus op de korte termijn gelegd wordt op de realisatie van financieel haalbare kralen (decentrale clusters van woningen en/ gebouwen), gericht op een collectieve duurzame energievoorziening die op termijn gekoppeld kan worden aan een warmtenet (no-regret scenario);
- PALT-afspraken met corporaties; verduurzamen van de woningvoorraad is onderdeel van de afspraken. Focus op woning en bewoners.
- VNG Ondersteuningsstructuur Energie 2014-2016 gericht op versnelling van energiebesparing en duurzame opwekking bij particuliere woningeigenaren.

Wonen: inzet 2016-2018

DOELSTELLINGEN		UITGANGSPUNTEN				
- o Versnelling energiebesparing en duurzame opwekking bij particuliere woningvoorraad. - o Verduurzaming van de woningvoorraad van de corporaties. - o Meer aansluitingen op het warmtenet Drechtsteden		- o Koppeling regionaal MKB aan energiebesparingsopgave - o Mobiliseren van burgers; bieden van handelingsperspectief				
ACTIVITEITEN	ACTIEHOUDER(S)	2016	2017	2018	PROJECTWETHOUDER	DEKKING
1. Versnelling Energiebesparing en Duurzame Opwekking bij particuliere woningeigenaren		1234	1234	1234		
1.1. Realisatie Energieloket Zuid-Holland Zuid	Regiegroep ZHZ/Energieloket (BLEEVE)	xxxx	xxxx			VNG subsidie/derden
1.2. Aanbod besparingsconcepten (proposities) vergroten	RZHZ/Bleeve/partners	xxxx	xxxx	xxxx		VNG subsidie/derden
1.3. Stimulering duurzame opwekking (acties zonnepanelen)	RZHZ/Bleeve/partners	xxxx	xxxx	xxxx		VNG subsidie/derden
1.4. Verkenning kansen fysiek loket	RZHZ/Bleeve/partners	xxxx				VNG subsidie/derden
1.5. Verkenning 'Pilot 0 op de meter'; in samenhang met warmtenetten en als propositie onder 1.2.	NetwerkMT Fysiek	xxxx				Duurzaamheidsbudget/ VNG subsidie
1.6. Zon op andermans dak (postcoderoos)	NetwerkMT Fysiek/Drechtse Stromen	xxxx	xxxx	xxxx	Floor van de Velde	Duurzaamheidsbudget
2. Energiebesparing en Duurzame Opwekking bij huurwoningen						
2.1. Uitvoering duurzaamheidsafspraken PALT	Corporaties					Corporaties
2.2. Uitwerking samenwerking duurzaamheid regio-corporaties: agendavorming	Werkgroep Duurzaamheid PALT					RMJP
3. Warmtenet Drechtsteden					Rik van der Linden	
3.1. Verdere uitrol Warmtenet Dordrecht	HVC	xxxx	xxxx	xxxx		HVC
3.2. Deelname Koude-Warmte Bureau Zuid-Holland	NetwerkMT Fysiek	xxxx				RMJP
3.3. (Businesscase) Restwarmte Nedstaal; afronding haalbaarheid; afsluiten intentieovereenkomst	Alblasserdam	xxxx				Derden
3.4. Opstellen warmtekaarten Drechtsteden (start 2015)	NetwerkMT Fysiek	xx				Budget lucht
3.5. Verkenning kansen warmte Drechtsteden (obv 3.4)	NetwerkMT Fysiek		xxxx			RMJP

(Circulaire)Economie: achtergrond en kader

Achtergrond

- Energiebesparingsaanpak bij branches: afgelopen jaren gericht op grootverbruikers, zorginstellingen, supermarkten en voortgezet onderwijs. Krijgt navolging met basisscholen en sportverenigingen. Alternatief spoor Wet Milieubeheer, in samenwerking met OZHZ.
- Bedrijvennetwerk Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen Drechtsteden (MVO): een netwerk van en voor bedrijven; inmiddels zijn 40 bedrijven lid.
- Milieubarometer: de regio is geabonneerd op de milieubarometer. Bedrijven kunnen een jaar lang gratis gebruik maken van de milieubarometer. De milieubarometer toont ondernemers in één oogopslag de milieuprestatie en de milieukosten van het bedrijf en geeft aanbevelingen voor te nemen maatregelen. Het MVO maakt onder meer gebruik van de milieubarometer.

Kader

- RMJP: richt zich op innovatieve verduurzaming van maritieme sector en circulaire economie.
- VNG Ondersteuningsprogramma Energie: onderdeel energiebesparing bij bedrijven. Het betreft ondersteuning van gemeenten bij het stimuleren en handhaven van energiebesparing bij bedrijven (Wet Milieubeheer). Energiebesparing bij bedrijven biedt kansen voor werkgelegenheid en winstgevendheid.
- Wet Milieubeheer/Activiteitenbesluit: bevat maatregelenlijsten; energiebesparende maatregelen die zich binnen vijf jaar terugverdienen. Het treffen van rendabele maatregelen is verplicht.

(Circulaire) Economie: inzet 2016-2018

DOELSTELLINGEN		UITGANGSPUNTEN				
o Energiebesparing en duurzame energieopwekking bij bedrijven en maatschappelijke instellingen; commitment van bedrijven om 8% energie te besparen.		o Bevordering werkgelegenheid: koppeling regionaal MKB aan regionale energiebesparings- cq duurzaamheidsopgave.				
o Verduurzamen maritieme sector: bij drie bedrijven aantoonbaar duurzamer productieproces.						
o Het bedrijvennetwerk MVO Drechtsteden groeit substantieel in de komende jaren.						
ACTIVITEITEN	ACTIEHOUDER (S)	2016 1234	2017 1234	2018 1234	PROJECTWETHOUDER	DEKKING
1. Innovatie maritieme industrie						
1.1. Onderzoek circulaire kansen in de maritieme topregio	netwerkMT Economie	xxxx				RMJP
2. Inzet regionaal/lokaal MKB bij energiebesparings- cq duurzaamheidsopgave.						
2.1. Stimulering deelname Energieloket Zuid-Holland Zuid	Energieloket (Bleeve)	xxxx	xxxx			VNG subsidie
2.2. Betrekken lokale bedrijven bij energiebesparingsconcepten.	Bleeve/Regiegroep ZHZ	xxxx	xxxx			VNG subsidie
3. Energiebesparing en duurzame opwekking bij bedrijven en maatschappelijke instellingen/ verduurzaming bedrijven.						
3.1 Uitvoering Plan van Aanpak Energiebesparing Scholen	NetwerkMT Fysiek/Drechtse Stromen	xxxx			Bert vd Burgt	Budget lucht/Duurzaamheidsbudget
3.2. Uitvoeren Plan van Aanpak Energiebesparing sportverenigingen	NetwerkMT Fysiek	xxxx				Budget lucht/Duurzaamheidsbudget
3.3. Uitvoeren communicatiecampagne milieubarometer	NetwerkMT Fysiek	xxxx			Joke Reuwer-Verheij	Budget lucht/ Duurzaamheidsbudget
4. Stimuleren/faciliteren groei MVO Drechtsteden.						
4.1 Plan van aanpak groei MVO Drechtsteden	Dordrecht	xxxx	xxxx	xxxx	Rik vd Linden	RMJP
5. Circulaire economie						
5.1. Verkenning kansen voor circulaire economie in de regio: inventarisatie grondstoffen- en afvalstromen	OZHZ/NetwerkMT Economie	xxxx	xxxx			OZHZ/RMJP

Duurzame Mobiliteit: achtergrond en kader

Achtergrond

- De regio Drechtsteden heeft te kampen met een matige tot slechte luchtkwaliteit, ook al wordt, met de inzet van het Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015, voldaan aan de geldende normen. Steeds meer komt de gezondheid centraal te staan.
- De regio richt zich vooral op het verduurzamen van de Rijksinfrastructuur (Drechtring) en duurzame mobiliteit. Momenteel worden samen met RWS de ambities verkend, o.a. ten behoeve van de N3.
- Bij duurzame mobiliteit gaat het vooral om 'minder kilometers en schone kilometers'. Inzet van de regio/gemeenten is onder meer gericht op de realisatie (faciliterende rol) van de laadinfrastructuur (openbaar/bedrijven) voor elektrische auto's; de inzet van een mobiliteitsmakelaar om onder meer bedrijven te ondersteunen bij hun mobiliteitsvraagstukken (Beter Benutten); duurzamer openbaar vervoer (hybride bussen Dordrecht; elektrische bussen voor de binnenstad van Dordrecht (in voorbereiding); waterbus).

Kader

- Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015. Richt zich op de verbetering van de luchtkwaliteit in de regio. Maakt deel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Is verlengd tot 1-1-2017.
- Beter Benutten 2 Slim Werken Slim Reizen. Het programma Beter Benutten 2 bestaat uit een aantal pijlers, te weten een bewonersaanpak, een werkgeversaanpak, reisgedrag, logistiek en quick wins. De quick wins betreffen kleinschalige benuttingsmaatregelen (deels nog te definiëren). De aanpak richt zich op de doorstroming op de Driehoek Drechtsteden (A15-N3-A16)
- Lean and Green/Agenda Duurzame Mobiliteit Regio Drechtsteden 2013-2016: de regio heeft in gezamenlijkheid met vervoerders en verladers meerjarenplan opgesteld voor stedelijke distributie conform de Lean and Green doelen: minder gereden kilometers, schonere kilometers en minder hinder c.q. betere doorstroming van verkeer door transport qua plaats en moment (van de dag) efficiënter te laten verlopen.

Duurzame Mobiliteit: inzet 2016-2018

DOELSTELLINGEN:

- o Drechtsteden duurzaam bereikbaar; minder en schone kilometers
- o Voldoen aan de normen Wet Luchtkwaliteit
- o Verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van de geluidsoverlast (A15, A16 en de N3)
- o Energietransitie in wegvervoer bij drie bedrijven in logistieke sector

Activiteiten	Actiehouder (s)	2016	2017	2018	Projectwethouder	Dekking
		1234	1234	1234		
1. Drechtsteden duurzaam bereikbaar (Drechtring)						
1.1 Slim Reizen Slim Werken 2: gericht op bedrijven, bewoners en infrastructuur	NetwerkMT Fysiek	xxxx				Budget Mobiliteitsmanagement
1.2 Verkennen gezamenlijke ambities RWS-Drechtsteden en andere partners	NetwerkMT Fysiek/RWS	xx				RMJP
1.3 COP Mobiliteit binnen bedrijvennetwerk MVO Drechtsteden	Weizigt	xxxx	xxxx	xxxx	Rik v.d Linden	Budget Lucht
2. Verbetering luchtkwaliteit						
2.1. Uitvoering maatregelen Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden	BD/gemeenten	xxxx				Budget Lucht
2.2. Opstellen Monitoringsrapportage Luchtkwaliteit 2015	NetwerkMT Fysiek	xx				RMJP
2.3. Visie op luchtkwaliteit vanuit gezondheidsoogpunt	NetwerkMT Fysiek	xxxx				RMJP
2.4. Verkenning toepassing techniek smogstofzuiger tbv afzuiging tunnelmond	NetwerkMT Fysiek	xx				Budget Lucht
3. Stimuleren e-mobiliteit						
3.1. Faciliteren van openbare laadpunten	Gemeenten	xxxx	xxxx	xxxx		Gemeenten
3.2. Continuering subsidieregeling laadpalen bij bedrijven (relatie met 1.1)	NetwerkMT Fysiek	xxxx				Budget Mobiliteitsmanagement
3.4. Verkenning e-carsharing; pilot gemeentelijke organisaties	NetwerkMT Fysiek	xxxx				Budget Lucht
4. Verduurzaming Openbaar vervoer.						
4.1. Verduurzaming DAV-concessie	NetwerkMT Fysiek	xxxx	xxxx			RMJP
4.2. Verschoning motoren waterbus	Arriva	xxxx				Budget Lucht/Derden

Voorbeeldige overheid: achtergrond en kader

Achtergrond

- Energiebesparing gemeentelijk vastgoed: voor negen gemeentelijke kantoren zijn energieonderzoeken uitgevoerd (2013); het gaat om de gemeentehuizen in Dordrecht, Zwijndrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Sliedrecht en de gebouwen van de Sociale Dienst Drechtsteden, het Ingenieursbureau Drechtsteden, het Servicecentrum Drechtsteden en Duurzaamheidscentrum Weizigt. De gemeenten zijn als gebouweigenaar verantwoordelijk voor het uitvoeren van energiemaatregelen. Het totale besparingspotentieel van deze gebouwen is: 10% besparing gemiddeld en 6% opwekking van duurzame energie. Gemeenten zijn hiermee aan de slag (ledverlichting; zonnepanelen); wel lokaal verschillen.
- Inkoop gericht op inzet van lokale bedrijven: is belangrijk uitgangspunt bij het Energieloket; aanschaf e-bikes regionaal aanbesteed.
- Verduurzamen van het gemeentelijk wagenpark: lokaal (Dordrecht; Zwijndrecht) wordt ingezet op vergroening van het wagenpark.
- Fietsstimulering: binnen de regiogemeenten is in het kader van de campagne Rij2op5 aandacht voor fietsgebruik in woon-werk en zakelijk verkeer. Goed om dit in 2016 te continueren, met inzet van e-bikes.

Kader

- Inkoop en aanbestedingsbeleid Drechtsteden: streven naar 100% duurzame inkoop. Drechtsteden wil innovatie op dit gebied bevorderen door o.a. het stimuleren van de circulaire economie; toepassen van duurzaamheidslabels en certificeringen etc.
- Lean and Green: 8 november 2012 heeft de regio de Lean and Green award uitgereikt gekregen. De basis hiervoor ligt in de agenda Duurzame Mobiliteit Regio Drechtsteden 2013-2016 en de intentieverklaring die de verschillende partijen (regio; TLN; EVO) naar aanleiding hiervan hebben ondertekend.

Voorbeeldige overheid: inzet 2016-2018

DOELSTELLINGEN

- o Het energieverbruik van het gemeentelijk vastgoed dient in 2018 met 10% verminderd te zijn ten opzichte van 2012
- o Duurzaam inkopen; waar mogelijk binnen regio/gemeenten
- o Stimuleren van schoon zakelijk en woon-werk verkeer
- o Stimuleren duurzaam denken en handelen

ACTIVITEITEN	ACTIEHOUDER(S)	2016	2017	2018	PROJECTWETHOUDER
		1234	1234	1234	
1. Algemeen					
1.1. Actualisatie Routekaart Drechtsteden ; visie 2020-2050	NetwerkMT Fysiek	xxx	xx		Duurzaamheidsbudget
1.2. 'Doorontwikkeling' duurzaamheidsparagraaf DSB/DR voorstellen	DS	xx			RMJP
1.3. Coördinatie Uitvoering Regionaal Duurzaamheidsprogramma	NetwerkMT Fysiek	xxxx	xxxx	xxxx	RMJP
2. Verduurzamen gemeentelijk vastgoed					
2.1. Plannen van aanpak energiebesparing ten uitvoer brengen	Gemeenten	xxxx	xxxx	xxxx	Gemeenten
2.2. Zon op gemeentelijk vastgoed	Gemeenten	xxxx	xxxx	xxxx	Gemeenten
3. Duurzaam inkopen					
3.1. Praktische handleiding Duurzaam Inkopen	Netwerk Fysiek	xxxx			RMJP
4. Duurzame Mobiliteit					
4.1. Fietsstimulering: vervolgaanpak campagne Rij2op5	NetwerkMT Fysiek	xxxx	xxxx		Budget Mobiliteitsmanagement
4.2. Verduurzamen gemeentelijk wagenpark; verkenning gezamenlijke aanbesteding	NetwerkMT Fysiek	xx			Gemeenten
5. Duurzaamheidscommunicatie en - educatie					
5.1 Opzet en beheer Webcommunity 'Drechtsaam'	netwerkMT Fysiek	xxxx	xxxx	xxxx	RMJP

1. Regionaal Meerjarenprogramma 2015-2018

Duurzaamheid voor balans tussen mens, milieu en economie	2015	2016	2017	2018
Uitwerking samenwerking duurzaamheid regio-corporaties; agendavorming (W2.2)				
Deelname Koude-Warmte Bureau Zuid-Holland (W3.2)	5.000	5.000		
Verkenning kansen warmte Drechtsteden (W3.5)		10.000		
Onderzoek circulaire kansen in de maritieme topregio (CE1.1)	25.000	25.000		
Plan van aanpak groei MVO Drechtsteden (CE4.1)	10.000			
Verkenning kansen voor circulaire economie in de regio (CE 5.1)			20.000	
Opstellen Monitoringsrapportage Luchtkwaliteit 2015 (DM 2.2)		15.000		
Visie op luchtkwaliteit vanuit gezondheidsoogpunt (DM2.3)		15.000		
Doorontwikkeling' duurzaamheidsparagraaf DSB/DR voorstellen (VO1.2)				
Opstellen Regionaal Duurzaamheidsprogramma + coördineren duurzaamheid	20.000			
Coördinatie Uitvoering Regionaal Duurzaamheidsprogramma (VO1.3)		15.000	15.000	15.000
Praktische handleiding Duurzaam Inkopen (VO 3.1)		10.000		
Opzet en beheer Webcommunity 'Drechtsaam' (VO 5.1)	23.500	15.000	15.000	15.000
Inzet op bereikbaarheid van de regio				
Verkennen gezamenlijke ambities RWS-Drechtsteden en andere partners (DM1.2)		122.500	22.500	22.500
Verduurzaming DAV-concessie (DM4.1)		50.000		

Financiën

2. Programma Luchtkwaliteit Drechtsteden 2006-2015

Beschikbaar: € 610.000 (per 1-6-2015)		Besteed: € 73.760 (per 1-10-2015)	
Maatregelen	2015	2016	
Restwarmte Drechtsteden/Opstellen Warmtekaarten Drechtsteden (W3.4)	70.000	----->	
Klimaatbeleid Bedrijven			
o Uitvoering Plan van Aanpak Energiebesparing Scholen (CE 3.1)	38.760	----->	
o Uitvoering Plan van Aanpak Energiebesparing Sportverenigingen (CE 3.2)	34.000	----->	
o Uitvoeren communicatiecampagne milieubarometer (CE 3.3)	25.000	----->	
Duurzame Mobiliteit			
o CoP Duurzame Mobiliteit binnen bedrijvennetwerk MVO Drechtsteden (DM1.3)	10.000	----->	
o Faciliteren van openbare laadpalen (DM 3.1); jaarschijf 2015	45.000		
o Subsidieregeling laadpalen bedrijven (DM3.2); jaarschijf 2015	40.000		
o Verkenning e-carsharing; pilot gemeentelijke organisaties (DM 3.4)	15.000	----->	
Verkenning toepassing techniek smogstofzuiger tbv afzuiging tunnelmond (DM 2.4)	100.000	----->	
Overige maatregelen			
Exploitatie walstroom; jaarschijf 2015	10.000		
Duurzame Mobiliteit/ laatste schakel F15 Alblasserdam	100.000	----->	
Communicatiecampagne luchtkwaliteit	25.000		
Totaal	512.760		
Verschoning motoren waterbus (DM4.2): vanuit het programma luchtkwaliteit is 275.000 subsidie beschikbaar gesteld.			
Subsidie is inmiddels uitgekeerd. Dit bedrag is bovenop de € 610.000,-			
Maatregelen dienen in 2015 verplicht danwel in uitvoering te zijn. Afronding uitvoering in 2016.			

3. Regionaal Duurzaamheidsbudget

Beschikbaar: € 118.700,- (zie vergadernotitie)				
Activiteiten	2015	2016	2017	2018
Verkenning 'Pilot 0 op de meter'; in samenhang met warmtenetten en als propositie onder 1.2. (W1.5)		5.000		
Zon op andermans dak (postcoderoos) (W1.6)		5.000	5.000	5.000
Uitvoeren Plan van Aanpak Energiebesparing Basisscholen; 2e tranche (CE3.1)		30.000		
Uitvoeren Plan van Aanpak Energiebesparing Sportverenigingen; spoor 1(CE3.2)	15.000	----->		
Uitvoeren communicatiecampagne milieubarometer (CE3.3)		15.000		
Actualisatie Routekaart Drechtsteden; visie 2020-2050 (VO1.1)		30.000	10.000	

Financiën

4. Budget Mobiliteitsmanagement

Beschikbaar: € 508.000,- (2015-2017)			BDU: 121.000	VCC: 387.000
Activiteiten	2016	2017		
Slim Reizen en Slim Werken 2	PM	PM		

5. VNG Ondersteuningsstructuur Energie (ZHZ-verband; 17 gemeenten)

Bedoeld voor ondersteuning bij energiebesparing en duurzame opwekking bij particuliere woning-eigenaren.		
Beschikbaar: € 343.818 (2014-2017)		Budgethouder: gemeente Zwijndrecht
Activiteiten	2015	2016
Energieloket Bleeve	100.000	----->
Vorbereidingskosten	42.000	
Nog beschikbaar		200.000

